UOT: 33.004

Lalə Raqif qızı QULİYEVA
doktorant, Azərbaycan Kooperasiya Universiteti
E-mail: lala1990@mail.ru
https://doi.org/10.30546/4.71.73001.2025.001.0171

BİZNES SUBYEKTLƏRİNİN RƏQƏMSALLAŞMASI: BEYNƏLXALQ TƏCRÜBƏ VƏ RƏQƏMSAL TRANSFORMASİYA STRATEGİYALARININ TƏHLİLİ

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi biznes subyektlərinin rəqəmsallaşdırılması sahəsində beynəlxalq təcrübəni təhlil etmək və əməliyyat səmərəliliyini və rəqabət qabiliyyətini artırmaq üçün rəqəmsal transformasiya üçün effektiv strategiyaları araşdırmaqdır.

İşin metodologiyası rəqəmsallaşma sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübələrin müqayisəli təhlilini, uğurlu rəqəmsal transformasiya təşəbbüslərinin nümunə araşdırmalarını və biznes subyektləri üçün effektiv strategiyaları müəyyən etmək üçün müvafiq ədəbiyyatın nəzərdən keçirilməsini əhatə edir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti müəssisələrə rəqəmsal transformasiyanı uğurla həyata keçirmək, innovasiya, səmərəlilik və rəqabət üstünlüyünü təmin etmək üçün qabaqcıl beynəlxalq təcrübələrdən istifadə etmək üçün praktiki anlayışlar və praktiki strategiyaların təmin edilməsindən ibarətdir.

Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, beynəlxalq qabaqcıl təcrübələrdən və uyğunlaşdırılmış rəqəmsal transformasiya strategiyalarından istifadə etmək sürətlə inkişaf edən rəqəmsal mənzərədə biznes subyektlərinin səmərəliliyini, innovasiyasını və rəqabət qabiliyyətini əhəmiyyətli dərəcədə artırır.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi onun beynəlxalq rəqəmsallaşma təcrübələrinin hərtərəfli təhlilində və biznes subyektləri üçün effektiv rəqəmsal transformasiyanı asanlaşdırmaq üçün uyğunlaşdırılmış yeni strategiyaların hazırlanmasındadır.

Açar sözlər: rəqəmsal transformasiya, biznes subyektləri, beynəlxalq təcrübə.

Giriş

Müasir dövrdə rəqəmsallaşma biznesin inkişafı və rəqabət qabiliyyətinin təməl daşına çevrilərək ənənəvi əməliyyatları daha səmərəli, məlumatlara əsaslanan proseslərə çevirib. Transformasiya sadəcə yeni texnologiyaların qəbulu ilə bağlı deyil, həm də müəssisələrin necə fəaliyyət göstərməsi, müştərilərlə əlaqə saxlaması və dəyər təqdim etməsinin strateji yenidən qurulmasını nəzərdə tutur. Biznesdə rəqəmsallaşma rəqəmsal texnologiyaların təşkilatın bütün aspektlərinə inteqrasiyasını, onun əməliyyatlarını və müştərilərlə qarşılıqlı əlaqəni əsaslı şəkildə dəyişdirməsini nəzərdə tutur. Bu, məhsuldarlığı, səmərəliliyi və qərar qəbul etməyi artırmaq üçün süni intellekt (AI), bulud hesablamaları, Əşyaların İnterneti (IoT) və böyük məlumat analitikası kimi vasitələrdən istifadəni əhatə edir. Rəqəmsallaşma sadə avtomatlaşdırmadan kənara çıxır; o, biznes modellərini yenidən müəyyənləşdirərək şirkətlərə müştəri mərkəzli yanaşmaları qəbul etməyə, təchizat zəncirlərini optimallaşdırmağa və məhsul təkliflərini yeniləşdirməyə imkan verir. Məsələn, Amazon və Alibaba kimi şirkətlər e-ticarət, logistika və maliyyə xidmətlərini birləşdirən ekosistemlər yaradaraq pərakəndə satışda inqilab etmək üçün rəqəmsal platformalardan istifadə ediblər [6, s.90].

Rəqəmsal transformasiya istehsal, səhiyyə, pərakəndə satış və maliyyə kimi müxtəlif sektorlarda dəyər yaradaraq sənaye sahələrini üstələyir. Əsas tendensiyalara aşağıdakılar daxildir:

- Süni İntellekt və Maşın Öyrənmə: Müəssisələr məlumatları təhlil etmək, tendensiyaları proqnozlaşdırmaq və qərar qəbul etməyi təkmilləşdirmək üçün süni intellektdən istifadə edirlər. Çatbotlar kimi süni intellektə əsaslanan müştəri cəlb edilməsi pərakəndə və bank işində normaya çevrilib.

- Cloud Computing: Bulud platformaları məlumatların saxlanması və real vaxtda əməkdaşlıq üçün genişləndirilə bilən həllər təklif edir, qlobal əlaqəni təmin edir.
- Əşyaların İnterneti (IoT): IoT cihazları birləşdirir, istehsal və logistika kimi sənayelərdə səmərəliliyi artırır və proqnozlaşdırıcı texniki xidmətə imkan verir.
- Elektron ticarət platformaları: Elektron ticarətin yüksəlişi pərakəndə satışda inqilab etdi və bizneslərə minimal investisiya ilə qlobal bazarlara daxil olmağa imkan verdi.

Rəqəmsal Transformasiyada Beynəlxalq Təcrübə

Avropa ölkələri rəqəmsallaşmanı təşviq etmək üçün dövlət-özəl tərəfdaşlığı vurğuladılar. Almaniyanın "Sənaye 4.0" təşəbbüsü diqqəti IoT və ağıllı istehsal texnologiyalarının sənayelərə inteqrasiyasına yönəlmiş görkəmli nümunədir. Bu təşəbbüs Almaniyanı sənaye innovasiyalarında lider kimi yerləşdirərkən əməliyyat səmərəliliyini və davamlılığı artırdı [3, s.76].

Cədvəl 1.

Aparıcı İqtisadiyyatlar üzrə Rəqəmsal Transformasiya Strategiyalarının Müqayisəli Təhlili

Ölkələr	Strategiya	Əsas Diqqət mərkəzləri	Nümunələr
Amerika Birləşmiş Ştatları	Böyük verilənlərdən və AI-dən istifadə	Müştəri fikirləri, avtomatlaşdırma	Amazonun logistikada süni intellektdən istifadə etməsi.
Almaniya	Sənaye 4.0	Ağıllı istehsal, IoT	Siemens-in rəqəmsal fabrikləri.
Çin	Rəqəmsal İpək Yolu	Elektron ticarət, 5G şəbəkələri	Alibaba-nın bulud platformaları.
Hindistan	Rəqəmsal Hindistan Kampaniyası	Rəqəmsal savadlılıq, fintech artımı	Aadhaar əsaslı ödəniş sistemləri.
Yaponiya	Cəmiyyət 5.0	IoT, AI-nin gündəlik həyata inteqrasiyası	Toyota-nın ağıllı mobillik xidmətləri.

Mənbə: *İnternet resursları əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.*

Eynilə, Estoniya elektron rezidentlik və blokçeyn əsaslı dövlət xidmətlərini həyata keçirməklə rəqəmsal idarəetmədə qlobal liderə çevrilib. Bu ilk rəqəmsal yanaşma sahibkarlıq və innovasiyalar üçün əlverişli mühit yaradaraq biznesin qeydiyyatını, vergi bəyannaməsini və dövlət xidmətlərini sadələşdirib [4, s.81].

Asiyada Çin və Cənubi Koreya kimi ölkələr rəqəmsal texnologiyalara böyük sərmayə qoyublar. Çinin “Rəqəmsal İpək Yolu” təşəbbüsü rəqəmsal infrastrukturun inkişafı vasitəsilə qlobal ticarət əlaqələrini gücləndirmək məqsədi daşıyır. Tencent və Huawei kimi şirkətlər strateji rəqəmsal innovasiyaların qlobal rəqabət qabiliyyətini necə artıra biləcəyini nümayiş etdirdilər.

Qabaqcıl texnoloji mənzərəsi ilə tanınan Cənubi Koreya rəqəmsal texnologiyaları şəhər planlaşdırmasına inteqrasiya edən ağıllı şəhər təşəbbüslərini qəbul edib, həm bizneslərə, həm də sakinlərə fayda gətirir. Məsələn, Seulun ağıllı şəhər layihəsi rəqəmsallaşmanın transformativ potensialını nümayiş etdirərək enerji istifadəsini və trafikin idarə edilməsini optimallaşdırır.

ABŞ-da Google, Microsoft və Tesla kimi texnoloji nəhənglər rəqəmsal transformasiyanın innovasiyaya necə təkan verdiyini nümunə göstərirlər. Bu şirkətlər yeni məhsullar hazırlamaq, əməliyyatları sadələşdirmək və rəqabət üstünlüklərini qorumaq üçün AI, bulud hesablamaları və qabaqcıl analitikadan istifadə edirlər.

Bundan əlavə, ABŞ-dakı kiçik və orta müəssisələr (KOB) bazar əhatəsini genişləndirmək, müştəri cəlbini yaxşılaşdırmaq və əməliyyat səmərəliliyini artırmaq üçün rəqəmsal alətlər qəbul edirlər. Kiçik Biznes Rəqəmsal Alyansı kimi proqramlar rəqəmsal qəbulu dəstəkləmək üçün resurslar və təlimlər təqdim edir.

Firmalar öz əməliyyatlarını müasir biznes mənzərəsinin “yeni reallıqlarına”, xüsusən də yeni rəqəmsal texnologiyaların inkişafı, populizm və iqtisadi millətçiliyin artması; iqlim dəyişikliyinin təhlükələri və davamlı inkişafın zəruriliyi haqqında daha çox məlumatlılıq; və həm qlobal dəyər

zəncirləri (GVC) daxilində firmalar arasında, həm də firmalar və hökumətlər arasında dəyişən güc münasibətləri və geniş şəkildə tətbiqinə uyğunlaşdırdıqları üçün qlobal iqtisadiyyat dalğalanır. Biz rəqəmsal transformasiyanı rəqəmsal platformalar, əşyaların interneti (IoT), süni intellekt (AI), robot avtomatlaşdırması, bulud hesablamaları kimi məlumatların toplanması, saxlanması və analitikası üçün müxtəlif müasir texnologiyaların qəbulundan irəli gələn bir proses kimi nəzərdə tuturuq, böyük məlumat analitikası və əlavə istehsal (həmçinin 3D çap kimi tanınır). Rəqəmsal çevrilmələr geniş şəkildə (a) rəqəmsal olaraq aktivləşdirilmiş dəyər təklifləri və (b) rəqəmsallaşdırılmış biznes prosesləri kimi təsnif edilə bilər. Rəqəmsal olaraq aktivləşdirilmiş dəyər təklifləri rəqəmsal xüsusiyyətlər nəticəsində müştərilərə çatdırılan və onlar tərəfindən yaşanan və onların problemlərini həll edə bilən yeni dəyər növlərinə aiddir. Məsələn, ənənəvi istehsal imkanları qeyri-ənənəvi dəyər təklifləri təklif etmək üçün rəqəmsal komponentlərlə yenidən birləşdirilə bilər, çox vaxt real vaxtda funksional performansı izləmək üçün mürəkkəb məlumat analitikasına əsaslanır [2, s.56].

Rəqəmsal platformalar - alıcılar və satıcılar arasında vasitəçi kimi xidmət edir - transsərhəd əməliyyatlardakı riskləri azaltmaqla psixi məsafəni kəsməyə kömək edə bilər. Sosial medianın və rəy liderliyinin gücündən istifadə edəcək şəkildə məhsullar və biznes modelləri dizayn etmək bacarığı müxtəlif sənayelərdəki firmalar üçün mühüm bir qabiliyyət ola bilər. Əksinə, rəqəmsallaşdırılmış biznes prosesləri, məlumatların necə təmsil olunduğu, əlaqələndirildiyi və birləşdirildiyi dəyişikliyə əsaslanan dəyər yaratma və təşkilatlararası və təşkilatdaxili koordinasiyanın təkmilləşdirilmiş vasitələrinə aiddir. IoT kimi texnologiyalar beynəlxalq koordinatorlara logistikanın səmərəliliyini və effektivliyini artırmağa kömək edir və GVC-lər boyunca əməliyyatları və malların tranzitini dəqiq izləyir. Məhsulların texnoloji modulluğu firmalara qarşılıqlı idarəetməyə sərmayə qoymadan mədəni-uzaq orta ixtisaslaşdırılmış tərəfdaşları əlaqələndirmək imkanları verir.

Bununla belə, rəqəmsallaşma həm də müxtəlif cəbhələrdə sənaye firmaları üçün görünməmiş problemlər yaradır. Birincisi, xarici ekspansiya ilə bağlı bəzi qəbul edilmiş məntiqlər mübahisəli görünür. Məsələn, 3D çap kimi yeni istehsal texnologiyaları müasir beynəlxalq biznesi xarakterizə edən şaquli olaraq parçalanmış, qlobal miqyasda səpələnmiş GVC-ləri lazımsız edə bilər. Dizaynlar rəqəmsal şəkildə ötürülə bildiyinə görə, aralıq mallar beynəlxalq ticarət vasitəsilə bir zavoddan digərinə göndərilməkdənsə, sadəcə ehtiyac duyulan yerdə “çap” edilə bilər.

Bir nəticə ondan ibarətdir ki, son mərhələ istehsalı ilə bağlı yer qərarları istehsal xərcləri ilə deyil, son müştərilərə yaxınlıqdan irəli gəlir. GVC-lərin digər əsas xüsusiyyətinə, yəni mülkiyyətə gəldikdə, tədqiqatlar göstərir ki, əlavə istehsal texnologiyalarının qəbulu GVC-lərin fəaliyyətlərin incə dilimlənməsinə əsaslandığına dair müəyyən edilmiş fikirdən fərqli olaraq, GVC-lərdə yeni inteqrasiya formalarına səbəb ola bilər. İkincisi, texnoloji arxitektura və modulluq aktivlərin şaquli və üfüqi spesifikliyini daha da azaltmağa kömək edir, yeni başlayanların ənənəvi sektorları poza biləcəyi və sürətlə dəyişən rəqabət mənzərəsini inkişaf etdirə biləcəyi maye sənaye sərhədləri yaradır. Üçüncüsü, rəqəmsallaşmanın çoxmillətli müəssisənin (MTN) təşkili üçün mühüm təsiri var. Qabaqcıl məlumat analitikası və real vaxt bazarının monitorinqi, şübhəsiz ki, ev sahibi ölkənin öyrənilməsini avtomatlaşdırsa və əcnəbilik öhdəliklərini yüngülləşdirsə də, yeni öhdəlik növləri (məsələn, ekosistemin inteqrasiyası öhdəlikləri) yarana bilər [7, s.45].

Rəqəmsal transformasiyanın dinamikasını və əhəmiyyətini nəzərə alaraq, beynəlxalq biznes (IB) alimləri üçün onun firmaların beynəlxalq strategiyalarına təsirini düşünmək və araşdırmaq vaxtındadır. Müasir internet əsrində qurulan və ilk növbədə rəqəmsal texnologiyalara əsaslanan dəyər təklifləri təklif edən anadangəlmə rəqəmsal firmalar və onların beynəlmiləlləşmə trayektoriyaları haqqında çox yazılıb. Qeyd edək ki, yeni təşkilat forması kimi baxılan rəqəmsal platformaların təxminən 50 ildir ki, IB tədqiqatçılarına yaxşı xidmət edən daxililəşdirmə nəzəriyyəsinin yenilənməsinə zəmanət verib-verməməsi ilə bağlı canlı müzakirələr gedir. Digər alimlər təhlil vahidini mərkəzi rəqəmsal platformanı əhatə edən ekosistemə genişləndirir və unikal təşkilati strukturu və onun beynəlxalq venturinq üçün təsirlərini təsvir edir, firmaya məxsus üstünlüklər yerində ekosistemə məxsus üstünlüklər anlayışı ilə yekunlaşır.

Anadangəlmə rəqəmsal firmalar əhəmiyyətli marağa səbəb ola bilər; Rəqəmsal texnologiya-

ların ənənəvi firmaların beynəlxalq strategiyalarına necə təsir etdiyinə dair mexanizmlər haqqında çox az şey məlumdur. Rəqəmsal texnologiyalar demək olar ki, hər bir sektora nüfuz etdikcə, ənənəvi firmalar anadangəlmə rəqəmsalların artan rəqabət təzyiqləri ilə üzləşirlər və bəzən yalnız yeni dəyər təkliflərinə deyil, həm də təkmilləşdirilmiş biznes proseslərinə çox əziyyətli keçidlə məşğul olmağa məcbur olurlar, yəni rəqəmsal firmalar olmaq. Məsələn, rabitə və tranzaksiya xərclərini azaltmaqla rəqəmsallaşma xaricə gedən ənənəvi firmalar üçün yeni imkanlar açır. Rəqəmsal infrastrukturlar (məsələn, mobil qurğular, Wi-Fi şəbəkələri və onlayn ödəniş sistemləri) mövcud olduqda, axtarış xərcləri və uzaq firmalar və müştərilər arasında əməliyyat xərcləri o dərəcədə azalır ki, hətta mikro müəssisələr və fərdi satıcılar başlanğıcdan bəri qlobal üstünlüklərdən istifadə edə bilsinlər. Ənənəvi firmaların, xüsusən də kiçik və orta ölçülü müəssisələrin (KOB) getdikcə daha böyük bir qrupu, bir vaxtlar tələb olunan minimum səmərəli miqyasla əlaqəli iqtisadiyyatlara nail olmağa ehtiyac olmadan niş, lakin qlobal bazarlara xidmət etmək üçün beynəlxalq biznesə cəlb olunur. Platforma əsaslı marketinq kanalları firmalar və onların müştəriləri arasında daha əsaslı və vaxtında qarşılıqlı əlaqə yaratmağa imkan verir. Nəticədə, ənənəvi firmalar rəqəmsal strategiyalara daha uyğun olan yeni imkanları inkişaf etdirməyə məcbur olurlar. Məsələn, kiçik istehsalçıların B2B bazarlarındakı uğurları getdikcə daha çox onların onlayn marketinq, çevik istehsal və məzmun idarəçiliyindəki imkanlarından asılıdır. Bununla belə, ənənəvi firmaların rəqəmsal transformasiyasına dair ədəbiyyat hələ başlanğıc mərhələsindədir; məsələn, biz hələ də bu böyümə yollarını düşünən, lakin resurs məhdudiyyətləri ilə üzləşən KOM-lar üçün rəqəmsallaşma və beynəlmiləlləşmə arasındakı qarşılıqlı əlaqə haqqında çox az şey bilirik.

Cədvəl 2.

Rəqəmsal Transformasiyanın Biznes subyektləri üçün üstünlükləri

Faydaları	Əməliyyat Effektivliyi
	Xərclərin azaldılması
	Təkmilləşdirilmiş Müştəri Xidməti
	Bazarın genişləndirilməsi
	İnnovasiyanın aktivləşdirilməsi
Təsviri	Avtomatlaşdırma proseslərdə vaxtı və səhvləri azaldır, daha sürətli və daha etibarlı iş axınına imkan verir.
	Əməliyyatları sadələşdirmək və bulud əsaslı həllərdən istifadə etməklə əlavə xərcləri azaldır.
	Fərdiləşdirilmiş və tələb olunan xidmətlər vasitəsilə istifadəçi təcrübəsini artırır.
	Elektron ticarət və rəqəmsal platformalar vasitəsilə yeni bazarlara girişi təmin edir.
	Yeni texnologiyalara və bazar tələblərinə uyğunlaşmaq üçün çevikliyi təşviq edir.
Nümunələr	Banklarda Robotik Proseslərin Avtomatlaşdırılması (RPA).
	Yerli serverləri əvəz edən bulud hesablamaları.
	24/7 müştəri qarşılıqlı əlaqəsi üçün AI chatbotları.
	Qlobal bazarlardan istifadə edən kiçik bizneslər.
	İstehsalda Əşyaların İnterneti (IoT).

Mənbə: *İnternet resursları əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.*

Faydalarına baxmayaraq, rəqəmsal transformasiya bir sıra çətinliklərlə üzləşir:

1. Xərclər və Resurs Məhdudiyyətləri: Rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi infrastruktur, təlim və proqram təminatına əhəmiyyətli investisiya tələb edir.

2. Kibertəhlükəsizlik Riskləri: Rəqəmsal platformalara etibar kiberhücumlara, məlumatların pozulmasına və məxfiliklə bağlı narahatlıqlara qarşı həssaslığı artırır.

3. Dəyişikliyə müqavimət: İşçilər və rəhbərlik köhnəlmək qorxusu və ya rəqəmsal savadın olmaması səbəbindən yeni sistemlərə keçidə müqavimət göstərə bilər.

4. Tənzimləmə və Etik Problemlər: Məlumatların mühafizəsi qanunları və etik mülahizələrin naviqasiyası rəqəmsallaşma səylərini çətinləşdirə bilər.

Effektiv Rəqəmsal Transformasiya üçün Strategiyalar

Bu çətinliklərin öhdəsindən gəlmək üçün müəssisələr aşağıdakı strategiyaları qəbul edə bilərlər:

- *Aydın Rəqəmsal Strategiya hazırlanması.* Təşkilat məqsədləri ilə uyğunlaşdırılmış hərtərəfli rəqəmsal strategiya çox vacibdir. Bu, rəqəmsal transformasiyanın əhatə dairəsinin müəyyən edilməsini, əsas texnologiyaların müəyyənləşdirilməsini və ölçülə bilən məqsədlərin müəyyən edilməsini əhatə edir. Məsələn, Müştəri Əlaqələrinin İdarə Edilməsi (CRM) sistemlərinin qəbulu müştəri cəlbini və saxlanmasını artıra bilər.

- *İşçilərin Təliminə İnvestisiya Təlim və bacarıqların artırılması* imkanlarının təmin edilməsi işçilərin yeni texnologiyalarla işləmək üçün təchiz olunmasını təmin edir. McKinsey & Company-nin hesabatına görə, işçilər rəqəmsal bacarıqlarına arxayın olduqda rəqəmsal transformasiya səylərinin uğur qazanma ehtimalı 1,5 dəfə artır [1, s.39].

- *Data Analitikasından istifadə edilməsi.* Böyük verilənlər analitikasından istifadə bizneslərə istehlakçı davranışı, bazar tendensiyaları və əməliyyat səmərəsizliyi haqqında anlayışlar əldə etməyə imkan verir. Netflix kimi şirkətlər istifadəçi təcrübələrini fərdiləşdirmək, müştəri məmnuniyyətini və sədaqəti artırmaq üçün dataya əsaslanan tövsiyələrdən istifadə edir.

- *Əməkdaşlığın və İnnovasiyanın Təşviq Edilməsi.* Çarpaz funksional əməkdaşlığı təşviq etmək və innovasiya mədəniyyətini inkişaf etdirmək təşkilatlara sürətlə dəyişən rəqəmsal mənzərələrə uyğunlaşmağa kömək edir. Texnologiya provayderləri və ya akademik institutlarla əməkdaşlıq qabaqcıl həllərə çıxışı asanlaşdıra bilər.

- *Kibertəhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsi.* Çoxfaktorlu autentifikasiya və müntəzəm auditlər kimi güclü kibertəhlükəsizlik protokollarının tətbiqi həssas məlumatları qoruyur və müştəri etibarını artırır. Hökumətlər və bizneslər məlumatların qorunması üçün aydın tənzimləyici çərçivələr yaratmaq üçün əməkdaşlıq etməlidirlər.

- *Çevik Metodologiyaların qəbul edilməsi.* İterativ inkişaf və davamlı əks əlaqə ilə xarakterizə olunan çevik metodologiyalar biznesə texnoloji irəliləyişlərə tez uyğunlaşma imkanı verir. Spotify kimi şirkətlər xidmətlərini yeniləşdirmək və genişləndirmək üçün çevik çərçivələrdən uğurla istifadə ediblər [5, s.92].

Rəqəmsallaşmanın gələcəyi inkişaf etməkdə olan texnologiyalardan istifadə etməkdədir:

- 5G şəbəkələrinin tətbiqi daha sürətli, daha etibarlı rabitəyə imkan verəcək, avtonom nəqliyyat vasitələri və ağıllı şəhərlər kimi sənayelərdə inqilab yaradacaq;
- Blockchain təchizat zəncirinin idarə edilməsi və maliyyə tətbiqləri ilə təhlükəsiz, şəffaf əməliyyatlar təklif edir;
- Süni intellekt daha da təkmilləşdikcə, onun tətbiqləri proqnozlaşdırıcı analitikadan tutmuş fərdi marketinqə qədər genişlənəcək;
- Rəqəmsal texnologiyalar müəssisələrə enerji istehlakını optimallaşdırmaq və tullantıları azaltmaq kimi davamlı təcrübələri mənimsəməyə imkan verir.

Nəticə

Biznes subyektlərinin rəqəmsallaşdırılması bugünkü rəqabətli qlobal iqtisadiyyatda sadəcə bir seçim deyil, zərurətdir. Beynəlxalq təcrübələri tədqiq etməklə aydın olur ki, rəqəmsal transformasiyaya strateji, yaxşı planlaşdırılmış yanaşma artan səmərəlilik, müştəri məmnuniyyəti və bazar

rəqabət qabiliyyəti də daxil olmaqla əhəmiyyətli faydalar verə bilər.

Müəssisələr aydın strategiyalar qəbul etməklə, işçilərin təliminə sərmayə qoymaqla, məlumat analitikasından istifadə etməklə və innovasiyaları təşviq etməklə xərc, kibertəhlükəsizlik və dəyişikliyə qarşı müqavimət kimi problemləri həll etməlidirlər. Texnologiya inkişaf etməyə davam etdikcə, rəqəmsal transformasiyanı qəbul etmək təşkilatların rəqəmsal əsrdə inkişaf etməsi üçün kritik olaraq qalacaq.

ƏDƏBİYYAT

1. Bughin, J., Manyika, J., & Woetzel, J. (2018). Unlocking success in digital transformations. McKinsey & Company.
2. Davenport, T. H., & Ronanki, R. (2018). Artificial Intelligence for the Real World. Harvard Business Review
3. Kagermann, H., Wahlster, W., & Helbig, J. (2013). Recommendations for implementing the strategic initiative INDUSTRIE 4.0. German Academy of Science and Engineering.
4. OECD. (2019). The Digital Transformation Imperative. Organisation for Economic Co-operation and Development.
5. Porter, M. E., & Heppelmann, J. E. (2015). How Smart, Connected Products Are Transforming Companies. Harvard Business Review
6. Rogers, D. L. (2016). The Digital Transformation Playbook: Rethink Your Business for the Digital Age. Columbia Business School Publishing.
7. Westerman, G., Bonnet, D., & McAfee, A. (2014). Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. Harvard Business Review Press

Лала Рагиф Гулиева
Докторант, Азербайджанский Университет Кооперации
lala1990@mail.ru

Цифровизация бизнес-существ: анализ международной практики и стратегий цифровой трансформации

Резюме

Цель исследования является анализ международного опыта в области цифровизации бизнес-субъектов и изучение эффективных стратегий цифровой трансформации для повышения операционной эффективности и конкурентоспособности.

Методология работы включает сравнительный анализ передовой международной практики в области цифровизации, кейсы успешных инициатив цифровой трансформации и обзор соответствующей литературы для выявления эффективных стратегий для бизнес-субъектов.

Прикладная значимость исследования заключается в предоставлении предприятиям практических концепций и практических стратегий использования передовой международной практики для успешной реализации цифровой трансформации, обеспечения инноваций, эффективности и конкурентных преимуществ.

Результаты исследования показывают, что использование передовой международной практики и адаптированных стратегий цифровой трансформации значительно повышает эффективность, инновационность и конкурентоспособность бизнес-субъектов в быстро меняющемся цифровом ландшафте.

Оригинальность и научная новизна исследования заключается в комплексном анализе международных практик цифровизации и разработке новых адаптированных стратегий для содействия эффективной цифровой трансформации для субъектов бизнеса.

Ключевые слова: цифровая трансформация, субъекты бизнеса, международная практика.

Lala Ragif Guliyeva
PhD student, Azerbaijan University of Cooperation
lala1990@mail.ru

Digitalization of business entities: analysis of international practice and digital transformation strategies

Summary

The purpose of the study is to analyze international experience in the field of digitalization of business entities and to explore effective strategies for digital transformation to increase operational efficiency and competitiveness.

The methodology of the work includes a comparative analysis of advanced international practices in the field of digitalization, case studies of successful digital transformation initiatives, and a review of relevant literature to identify effective strategies for business entities.

The applied importance of the research is to provide enterprises with practical concepts and practical strategies for using advanced international practices to successfully implement digital transformation, ensure innovation, efficiency, and competitive advantage.

The results of the research show that using international best practices and adapted digital transformation strategies significantly increases the efficiency, innovation and competitiveness of business entities in a rapidly evolving digital landscape.

The originality and scientific innovation of the research lies in its comprehensive analysis of international digitalization practices and the development of new adapted strategies to facilitate effective digital transformation for business entities.

Key words: digital transformation, business entities, international practice